

שומר על המרצ

כאשר השר לשעבר יאיר צבן רואה את הסקרים שמנבאים קריסה למפלגתו מרצ הוא לא נשאר אדיש, ועל אף גילו המתקדם הוא פועל להצלתה • בראיון לרגל הקרנת סרט תיעודי הסוקר את פועלו, הוא מדבר על המצב במדינה: "אנחנו שרויים בליקוי מאורות. מעולם לא היינו במצב שבו מפלגת השלטון מתפקדת כתיאטרון בובות על פי גחמותיו של אדם אחד. זה לא יכול להמשיך לאורך זמן"

יעקב בר־און

להסתכל על המציאות, לא לקבל אותה ולנסות לשנות אותה. כאילו שהוא מביא לדור הצעיר אמירה של 'אל תשלימו עם מה שלא נראה לכם'."

הר־גיל מתגלה בסרט כבמאי שאיננו מנסה לגנוב את ההצגה מכוכבו. הוא גייס שתי צעירות היוצאות עם צבן למסע בין תחנות חייו ושואלות את השאלות הנחרצות. השתיים, המביאות רעננות לסרט, הן נעמה לזמי וגלי הר־גיל, שבמקרה הינה בתו של הבמאי. כמו כן מתאר־חיים בסרט אמני פואטרי סלאם (שירה מדוברת).

איזה יאיר צבן אתה מביא בסרטך? "אדם אופטימי גם בגילו המתקדם, וקצת מתוסכל מכל מיני דברים שהוא התחיל ולא היה להם המשך. הלוואי שא־גיע לגילו ואנסה גם כן לשנות מציאות."

תווית מבודדת

צבן נולד בקיץ 1930 בירושלים להורים יוצאי פולין, בן לאב פועל בניין, שלימים היה לקבלן. "חיינו בצניעות בני־חלת אחים, או שכונה פרולטרית", הוא

"אני מקווה שבחלקם". בניגוד למערכות הבחירות הקוד־מות, האם ייתכן שהפעם לא תהיה בין חותמי הכבוד של הרשימה לכנסת? "בהחלט יש מצב כזה, אלא אם מרצ תיתן את ידה להקמת הרשימה האמורה". אתה מאוכזב כיום מהמפלגה שב־1992 היית ממקימה? "יש לי כמה וכמה אי־הסכמות עם אנ־שים העומדים בראשה וצר לי על כך. זה התחיל בחבירה השגויה לאהוד ברק, שאותה ראיתי בחומרה רבה, ונמשך במה שנוגע לניסיונות להתקשר עם בני ברית לא ראויים".

במאי הסרט פרופ' אמיר הר־גיל, 49, חבר קיבוץ יקום ובעל ניסיון רב בקו־לנוע תיעודי־חברתי, הגיע לבימוי הסרט הנוכחי לאחר שביים בין השאר את הסרט התיעודי "משה סנה - האיש שלא ויתר", על מורו ורבו של צבן העו־מד זה מכבר בראש הוועד הציבורי לה־נצחת זכרו. "כשיצאתי לדרך עם עשיית הסרט, רציתי להביא לא רק את דמותו החריגה בנוף הפוליטי של צבן, אלא גם את המוטי שלו", אומר הר־גיל. "כלומר,

ובינתיים? "בינתיים יש להגביל בחוק את כהונת ראש הממשלה לשתי כהונות בלבד, כפי שנהוג אצלנו, במפ"ם". יש לך חשש שמרצ לא תעבור את אחוז החסימה? "אכן יש חשש כזה, ולכן אני בין הפוע־לים למען הקמת רשימה ערבית־יהודית משותפת, שאולי תוכל להבטיח למרצ ייצוג בכנסת הבאה". עם אנשי המשותפת של היום?

"יש לי כמה וכמה אי־הסכמות עם אנשים העומדים בראש מרצ וצר לי על כך. זה התחיל בחבירה השגויה לאהוד ברק, שאותה ראיתי בחומרה רבה ונמשך במה שנוגע לניסיונות להתקשר עם בני ברית לא ראויים"

אנחנו שרויים כיום במצב שניתן להגדירו כליקוי מאורות. כך, להערכתך, יגדירו בבוא הזמן את תקופת שלטונו של בנימין נתניהו. מעולם לא היינו במצב שבו מפלגת השלטון מתפק־דת כתיאטרון בובות על פי גחמותיו של אדם אחד. זה לא יכול להמשיך כך עוד זמן רב. לא כולם שם הם תאומי דוד אמסלם". כך, חד ומושחז כתמיד גם בגיל 90, אומר השר לשעבר יאיר צבן, לקראת הקרנת הבכורה המקוונת הערב בפס־טיבל סולידריות בסנימטק תל אביב של "פואטרי צבן", סרטו התיעודי מעורר העניין של הבמאי אמיר הר־גיל, המוקדש למי שנחשב כזקן השבט של השמאל. "הארץ משוועת לפתרונות למצוקת־תיה", מוסיף ואומר צבן. "ראשית, להת־גברות על משבר הקורונה; שנית, להת־מורדות אמיצה עם המצוקות המדיניות והחברתיות שלה. זה דורש דיון מעמיק ורציני, לא סיסמאות ריקות. מתוך ההפג־נות המתמידות נגד ראש הממשלה, קבר־ניט הספינה המיטלטלת, עולה ובאה בשו־רת השינוי. והוא עוד יבוא".